

Popüler Kültürün Tahakkümü Üzerine

Yaşadığımız çağ itibariyle insanlık artık sırasıyla şu kazanımları elde etmiştir diyebiliriz:

Topluluklar halinde göçebe yaşamış ve buğdayın keşfi ile yerleşik hayata geçmiş,

Kredi ve bankacılık sisteminin oluşmuş olması neticesinde ticaretin yaygınlaşması ve uzmanlaşma ortaya çıkmış ve ticari merkezleşme ihtiyacı hissedilmiş olup kentleşme meydana gelmiş,

Metodolojisini modernizmde, nihayetini ise Fransız Devriminde bulan ulus-milliyetçilik sonucu çeperler kentlerden uluslara genişlemiş,

Soğuk Savaş sonrası liberalizmin zaferi ve serbest piyasanın gelişmesi ile ulus devletlerin çeperleri mevcudiyetini korusa da psikolojik olarak silikleşmiştir ve dünya küreselleşmiştir.

Bu geniş perspektife baktığımızda, şu andan itibaren insanlığın tekrar bir Rousseaucu doğaya dönüş yaşaması, geleceğe yönelik muhtemel izlencemizde yaşam biçimimizi değiştirmemizi gerektirecek olağandışı bir olay olmadıkça mümkün gözüküyor. Doğaya dönüş yaşamayacak olan insanlık, kendi mikrokozmoslarında yaşamlarını tıpkı şu anda olduğu gibi sürdürmeye devam edeceklerdir. Ancak içerisinde yaşıyor olduğumuz çağın normları postmodernist bir paradigma içerisinde, neoliberal ideoloji üzerine inşa edilmektedir.

Neoliberalizmin; var olan her türlü nesnenin veya metanın bir piyasa ürünü gibi arz-talep ilişkisi bağlamında değerini belirler. Bu tarz şeylerin kendi içerisinde getirdiği bir değeri yoktur. Onların değeri yalnızca ne kadar insanın onlara değer verdiği, ne kadar insanın ise nefret ettiği ile belirlenmektedir. Yani piyasa ekonomisinde ve arz-talep ilişkisi ile birlikte; insanların bir dikotomi zemininde; hayranlık ve hınç arasında gidip gelen duygulanımsal kutuplar ile her şeyi ele alması ve anlamlandırması durumu bizi karşılamaktadır. Neoliberalizmin nesne veya metaların değerini biçme metodolojisi budur.

Bu girizgahın üzerine yazımızın başlığını inceleyebiliriz çünkü ikisi arasındaki ilişki oldukça önemlidir. Popüler kültür; Latince *popularis* ve *cultura* kelimelerinin birlikte kullanımından türemiştir. Bu kelimeler sırasıyla “halka ait” ve “inşa etmek” manasına gelmektedir. Yani aslında neoliberalizmin herhangi bir şeyin değerini kazandığı metodoloji ile uyumludur; halka ait olan ve halk tarafından değerinin belirlendiği, halk tarafından inşa edilen bir kültürdür popüler kültür.

“Neoliberalizm bunu nasıl başarmıştır?” “Popüler Kültürün tahakkümü neyin üzerinedir?” soruları ortaya çıkmaktadır. Şimdi bu soruları cevaplandırmaya çalışalım...

İlk sorumuzun öznesini değiştirerek “Popüler Kültür bunu nasıl başarmıştır?” diye soralım: Popüler kültür; ulus kültürden farklı olarak ulusal maneviyata ve köklü geçmiş olaylara dayanmak yerine tanımında bulunan halkın, inşa ettiği günlük yaşam olaylarına

maneviyat atfeder ve buna dayanır. Bu açıdan tarihsel değil günlük bir kültürdür.

Günlük kültürün başarılı olabilmesi için ise bazı şeylere ihtiyaç vardır ve bunlardan en önemlisi teknolojik gelişmedir: Teknolojinin gelişmesi ve internet aracılığıyla dünya üzerindeki herhangi bir şeyi anlık takip edebilir hale gelen insanlık, karşılaştığı olaylara benzer tepkiler -duygusal, düşünsel veya davranışsal olacak şekilde vermeye başladı. Benzer tepkiler üzerinden inşa edilen ve giderek daha da çeperlerini genişleten bu popüler kültür; elde ettiği hacmi ulus kültürün çeperlerini daraltarak kompanse etmektedir çünkü; her ne kadar kültür çok geniş bir olgu olsa dahi, bir sınırı mevcuttur ve bu sınırın içerisi giderek popüler kültür öğeleri ile dolmaktadır.

Öyle ki; tüm dünya toplumları kendilerine has kültürel özelliklerinin belli bir kısmını, şimdiden popüler kültürün sınırları içerisinde form değiştirerek kaybetmiş; bu gidişatin devam etmesi halinde mevcut ulus-kültür öğeleri, popüler kültür normlarıyla uyuşmaması yani arz-talep neticesinde yeterli değeri muhafaza edemiyor olması durumunda kalan kısmını da yitirmenin eşiğindedirler.

Günlük yaşamımızda bireysel geçirdiğimiz vakitleri ve ilişki kurma biçimlerimizi ulus kültürün binlerce yılda inşa ettiği maneviyat ve sosyal destek üzerine kurulu düzenleyici normlara göre belirlerken; artık bunun yerini popüler kültürün inşa ettiği gündelik olaylar ve sosyal izolasyon üzerine kurulu normlarla belirliyoruz.

Bu başarının nasıl gerçekleştiğine dair daha derin bir serimlemeyi sosyologların ve felsefecilerin yapmasının daha uygun olduğunu;

benim henüz bunu yapacak yetkinliğe sahip olmadığımı biliyor oluşuma sığınarak bir sonraki soruya geçiş yapmayı istiyorum.

“Popüler kültürün tahakkümü neyin üzerinedir?” sorusuna gelecek olursak: Ben, sen, biz; ulusumuz, tüm dünya insanları... insanlık, hayatını günlük yaşamın içinden basit kaygılar ile yaşar hale geldi; insanların ve insanlığın yaşama dair bir amacı veyahut hedefi neredeyse kalmadı.

Bir birey olarak insanlığın makrokozmosa dair amacını belirlemek zorunda değiliz ancak kendimizinkini, mikrokozmosumuza dair amacımızı belirleme özgürlüğüne sahip olan bir varlık olan insanlar olarak; özgürlüğünden vazgeçerek içine düştüğü bu karamsar ve amaçsız yaşam benim bile canımı yakarken bu kısır ve günlük döngünün içine hapsolmuş bireylerin bu seçimi yapmış olduklarının farkında bile olmadan popüler kültürün tahakkümü altında ezilmeleri ayrı bir vahim durumdur. İnsanlık, artık mavi hapı almayı bırakıp kırmızı hapı seçmek zorundadır.